

Forum Beneficiale, Sive Quæstiones & Responsa Canonica

Materiam De Beneficiis Universam Ex Beneficialistarum tam antiquorum, quàm recentiorum placitis complectentia. Opus methodo novâ, & clarâ in tres digestum Partes ... accuratè, ac copiosè instructæ

De Provisione Et Obtentione Beneficiorvm

Leuren, Peter

Coloniæ Agrippinæ, 1704

95. Quid juris & potestatis habeat patronus circa res temporales Ecclesiæ usurpandas & curandas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74485](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74485)

ralis) videatur acquisivisse jus habendi sponsum perpetuum in amovibilem, cum communiter docet idem Card. *loc. cit. n. 11.* contra Navar. *conf. 9.* vel juxta impressionem Venetam *conf. 11. l. 1. de offic. ordinari.* & Gonz. *ad Reg. 8. gl. 5. n. 62.* quamvis idem Card. de Luca *n. 7.* admittat, dum fundator constituit beneficium manuale seu amovibile, posse patronum successorem id ita limitare, ut quoties contingat, illud possideri per aliquem de familia, is removeri nequeat; eò quòd istiusmodi remotiones dedecus seu aliquod præjudicium quandoque causare soleant: siquidem hæc limitatio non tam alterativa est naturæ beneficii remanentis in terminis manualitatis, quam suppletiva & declarativa verisimiliter voluntatis fundatoris; quæ ille præsumitur voluisse evitare dictum dedecus suorum descendendum vel agnatorum, quod rectè fieri potest per hæredem primum vel executores voluntatis defuncti aliunde fiduciarium, utpote illius voluntatis verisimiliter conscium juxta decisi. *Rota. 216. p. 10. recent.* Denique vide, quæ Laym. *loc. cit. n. 17.* habet, qualiter nimirum incidente aliquo casu ex episcopalia Episcopus cum consensu patroni mutare vel tollere possit, saltem pro unica vice conditiones à fundatore appolitas contra Garc. *p. 7. v. 1. n. 107.* & plures alios.

Questio 95. Quid juris & potestatis habeat patronus circa res temporales ecclesie usurpandas vel curandas.

1. Respondeo primò: Patronus, etiam Ecclesiasticus, non potest redditus Ecclesie vel beneficii sub prætextu juris patronatus propriis usibus applicare, excepto, si moderatam aliquam præstationem cum Episcopi consensu sibi reservasset juxta *c. prater eam. h. t.* Laym. *in c. sicut. de suppl. negl. præl. num. 1.*

2. Sed neque id ipsum potest patronus, advocatus, aliùve jus custodiæ administrationisve habens fructuum beneficii tempore quo illud vacat, nisi illi sint valde modici, & antiqua consuetudo id obtinet, aut tales modici fructus in fundatione sint patrono reservati. Laym. *in c. generali. de elect. in 6. n. 4.* citans Jo. Monachum *ibidem. n. 9.* qui etiam addit non valere, nec posse prævalere consuetudinem, quamvis immemorialem, utpote ecclesie valde damnosam, ut fructus omnes, etiam copiosi, vacantis ecclesie à patrono vel administratore, præsertim laico, absumentur, juxta *c. 1. h. t. in 6.* unde, dum allegatur consuetudo Gallie, secundum quam vacante ecclesia Episcopali vel Archiepiscopali rex vacantis ecclesie proventus liberè administrat & collocat. Jo. And. *in c. c. generali. n. 4.* & Chockier *in reg. 1. cancell. n. 13.* dicendum inquit, hanc consuetudinem non mero facto, sed titulo pontificii privilegii inniti. Porro statuta est pœna excommunicationis iis, qui sub titulo regaliorum (quo nomine veniunt collectæ, seu steuræ, quas Imperator titulo supremi domini imponit, quare omnes terras Imperii ratione feudi antiquissimi sibi subjectas habet, propter quod generalis quodammodo patronus censeri debet Ecclesiarum, quæ in Imperio sunt, ut Castaldus *q. 100.* videlicet ratione fundi, qui ex antiquissima origine ad regem spectabat secundum proprietatem, cum Ecclesie fundarentur; etsi interim jus præsentandi pertineat ad eum qui ecclesiam fundavit vel dotavit) vel custodiæ seu guardia (quo nomine venit jus custodiendi ecclesiam aut monasterium, ejusq; bona conservanda, maxime cum sedes

vacat) vel advocacionis seu defensionis (quo nomine venit jus competens patrono defendendi ecclesiarum jura, curandique, ne earum bona dilapidentur) bona Ecclesiarum aliorumque piorum locorum de novo usurpare præsumant. Laym. *in cit. cap. generali.* Quam tamen excommunicationem ut incurrant, duo requiruntur; nimirum ut regalia, jus custodiæ, vel advocacionis sibi de novo sumant, & ut ob eum titulum bona ista usurpent. Laym. *ibid. n. 1.* quam tamen pœnam non incurrunt, qui ex fundatione vel antiqua, & præscripta consuetudine sub dicto titulo vacantis ecclesie bona administrant, & fructus tunc provenientes accipiunt. Laym. *ibid.* citans Navar. *in man. 6. 27. n. 123.* & Suar. *de cens. d. 23. f. 4. n. 6.*

3. Respondeo secundò: tamen si patronus juxta *c. filii. 16. q. 7.* possit hanc bonæ intentionis habere solertiam, ut, si sacerdotem vel ministrum aliquod ex rebus collatis ecclesie (intellige à se vel majoribus suis; cum respectu collocatorum ab aliis cesset omne ejus interesse. *Lott. l. 6. n. 70.* citans Imol. *in c. mancipia. de rerum perm. n. 4.* & Suar. *de immunit. ecclesie l. 4. c. 14. n. 21.* Quamvis id ipsum restringant ulterius alii, ut Joan. Andr. apud *Lott. num. 27.* ad casum singularem, si patroni sint magni principes ob maximum potestatum comparati regibus) viderint defraudare, aut honestam conventionem compescere, aut Episcopo vel judici corrigenda denunciare; hoc ipsum tamen non est nisi simplex jus providentiæ sine cujusvis alterius juris permixtione. *Lott. l. 1. q. 11. n. 64.* citans Bellam. *in c. laici. eadem causâ & q. Unde*

4. Respondeo tertio: tamen si patronus semper possit se opponere, ne res Ecclesie dissipentur, aut sine causa distrahantur, debeatque in hoc esse præcipua ejus sollicitudo. *Lott. loc. cit. num. 66.* citans Innoc. *in rub. h. t. n. 1.* Anchar. *consil. 122. n. 5.* & Rot. *in una Callag. erectionis capelle 15. Nov. 1624.* ita ut secuta distractione valeat semper patronus urgere illius retractionem; si minus justa sit *Lott. ibid.* citans Roch. *de jure patr. n. 10.* jus tamen nullum habet circa dispositionem ecclesie vel dotis, juxta *c. noverint. 10. q. 1.* Etiam si contingat alienatio; cum inde non laedatur ejus jus patronatus; ut proinde consensus patroni in istiusmodi alienatione rectè quidem adhibeatur ex urbanitate & honestate quadam; non autem ex necessitate. *Lott. loc. cit. n. 64 & 65.* citans Innoc. *in c. 1. ut Eccl. benefic. sine diminur. confer. n. 4.* & Joan. And. *ibidem. n. 13.*

5. Respondeo quarto: tamen si patronus Ecclesiasticus, secus est de laico (ut Auct. paulò post citandi) possit videre, & se informare, quomodo expendantur proventus Ecclesie & administrantur. *Lott. n. 67.* citans Roch. *ubi antè & Reb. uff. in tr. de congrua num. 14.* & rationem administrationis temporarium exigere à Rectore, præsertim si is ei suspectus est, & patronus v. g. sit Abbas, monasterium, aut capitulum collegiatum. Laym. *loc. cit. n. 2.* non potest tamen minutatim exigere rationes. *Lott. ibid.* & citati ab eo AA.

6. Respondeo quinto: de ceterò prohibetur, ne patroni, si ve clerici, si ve laici, cujuscumque sint ordinis & dignitatis, beneficiorum, fructuum aut aliarum obventionum perceptioni ex ulla causa vel occasione, non obstantè quacunque consuetudine, se ingerant, & quòd si secus fecerint, excommunicationis & interdictionis pœnis subjiciantur (quæ videtur esse excommunicatio lata sententiæ ut Pirh. *h. t. n. 23.*) & dicto jure patronatus ipso jure privati existant.

stant. Trid. *sess. 25. c. 9.* unde administratio gazophylacii, non ad patronum, qui Ecclesiam vel capellam fundavit, sed ad Rectorem & ministros Ecclesiae, vel ab ipso rectore deputatos pertinet. Pirh. *ibid.* citans Laym. *Th. Mor. l. 4. Tr. 2. c. 13. n. 11.* praecipit item Trid. *sess. 24. c. 3.* ut patroni visitationi ornamentorum Ecclesiae aut bonorum stabiliu seu fabricarum proventibus se non immisceant, nisi quatenus id eis ex institutione ac fundacione competit: ait tamen Laym. *ad cit. c. sicut. n. 3.* quod, cum titulus administrationis in temporalibus tempore vacantis praeturae vel beneficii absolute cadere possit in patronum, etiam laicum, ecclesiae, difficile is ei auferri possit, si fundetur in consuetudine immemoriali; ita tamen, ut ea administratio sive perceptio fructuum non cadat in gravamen Ecclesiae, quam ob rem tales patroni alique vendicantes sibi tale jus administrationis curare debent, ne bona vacantis Ecclesiae alienentur; atque in hujus rei testimonium conficere inventarium rerum praesentium; item abstinere a perceptione fructuum, qui maturi necdum sunt, seu quorum percipiendorum tempus nondum advenit, quales v. g. sunt sylva caedua, quae tempore vacationis non sunt in eo statu, ut caedi debeant. Ac denique fructus ac redditus, qui eo tempore proveniunt, successori in beneficio retinere. Ita fere Laym.

Questio 96. Quid possit patronus circa ponendum custodem instituendum vel destituendum Rectorem, & disponendum de beneficio, ac demum circa praecipendum Rectori?

Respondeo ad primum: non posse patronum laicum (nisi forte id habeat ex speciali privilegio Papae vel consuetudine legitime praescripta) ponere custodem vel oconomum Ecclesiae. Laym. *ad c. cum nos. de off. jud. ordin. n. 4.* citans Jo. And. *ad id. c. n. 5.* posse tamen id patronum Ecclesiasticum; eod quod is Ecclesiam beneficiove vacante reddituum custodiam & administrationem habeat: ex eo enim jam etiam oconomum seu reddituum administratorem ibi constituere possit, tenet Laym. citans Abb. *in cit. c. cum nos. n. 8.* & Jo. And. *ubi ante:* quamvis contrarium etiam de patrono Ecclesiastico sentiat. Lott. *cit. q. 11. n. 68.*

2. Respondeo ad secundum: rectorem beneficii, maxime curati, nullatenus instituere potest patronus, etiam Ecclesiasticus; sed solum praesentare ab Ordinario instituendum; multoq; minus illum destituere. Laym. *ad c. sicut. de elect. n. 2.* Barb. *juris Eccles. l. 3. c. 12. n. 207.* juxta *c. sicut. de suppl. neg. prae. & c. praeterea. h. t.* Unde, si velit praesentare, ut destituatur is, qui beneficium obtinet, adversatur illi manifestus defectus potestatis: absurdum enim est, cum mutatione voluntatis ipsius patroni mutare etiam rectorem beneficii. Lott. *l. 2. q. 6. n. 3. & 4.*

3. Respondeo ad tertium: non potest patronus, etiam Ecclesiasticus, concedere aut liberè conferre Ecclesias aut beneficia, in quibus jus patronatus habet. *c. transmissa. h. t.* Sed neque concessio seu collatio facta a patrono, etiam Ecclesiastico, vim praesentationis habet, ut expressè colligitur ex *cit. c. transmissa* Pirh. *h. t. n. 28.* Unde Episcopus vel alius, ad quem spectat institutio, non debet admittere literas praesentationis, in quibus patronus sive Ecclesiasticus, sive laicus se vocat collatorem beneficii, vel concessionem vel collationem sibi competere, qualis mos obtinet in quibusdam diocesis germaniae,

qui aboleri deberet; cum ex abusu vocabulorum facile sequatur etiam abusus potestatis, maxime in laicis. Pirh. *ibid.* citans Abb. *in c. cum autem. h. t. n. 5.*

4. Respondeo ad quartum: patronus, etiam Ecclesiasticus, v. g. Abbas, monasterium, vel capitulum collegiatum nihil circa curam plebis & Sacramentorum administrationem rectori instituto praecipere potest, sed Episcopo denunciare debet, si officium male administraret. Laym. *loc. cit.*

Questio 97. Quid possit patronus circa electionem Praelati in ecclesia collegiata vel conventuali.

Respondeo primò: non permittitur, ut patronus laicus una cum Clericis tractati electionis se immisceat, argumento *c. 1. & c. sicut. & c. sacrosancta. de Elect. Laym. in c. cum terra. de elect. n. 5.* consuetudine tamen & fundacione constitui potest, ut patronus laicus ad electionem praelati vocandus sit, non ut electionis tractati se interponat, sed ut sua praesentia & auctoritate clericorum liberam & canonicam electionem defendat. Laym. *ibid. n. 6.* atque ita sustineri potest per consuetudinem & privilegium, vel per fundacionis literas, ut mors praelati nuntiari debeat patrono laico, ut consensus ejus vel potius parrocinium ac defensio petatur ad novam electionem juxta canones celebrandam. Laym. *ibidem n. 7.* remittens ad Gregor. Tholos. *de elect. c. 19. n. 15.*

2. Respondeo secundò: potest etiam fundator sibi & successoribus patronis, interveniente auctoritate & consensu Episcopi, reservare jus factae jam electioni consentiendi, vel etiam interveniendi in electione sine suffragio per modum consulutionis. Lott. *l. 2. q. 6. n. 64.* citans Innoc. *in rub. de jure patr. n. 3.* De cetero fundator, multoq; magis patronus successor, sive praesentat jus praesentandi, sive simplicem concursum in jure eligendi, praesentatio habet a pertam juris resistantiam; nam praesentationi repugnat ipsa natura beneficii electivi, interveni autem in electione lex ipsa majori vi resistit; cum jus eligendi non possit cadere in laicum, juxta *c. sacrosancta. de Elect.* redundatque illud in dispendium libertatis Ecclesiasticae, sive agatur de praetura seculari, sive regulari. Lott. *loc. cit. a n. 52.* Unde tamen non sequitur, non posse fundatorem laicum acquirere patronatum in Ecclesia conventuali citra privilegium Apostolicum; etsi enim hunc unum fructum jus patronatus consistentem in praesentatione vel electione praelati non consequatur citra dictum privilegium, consequitur tamen sine illo jus ipsum patronatus in substantia, & prout est quid individuum, etsi respectu juris praesentandi, quod alias est unum ex consecutivis ad illud modificatum; quin & consequitur jus patronatus quod ad alias quoscunque illius effectus, puta, honorem, praesentiam, alimentorum receptionem; jus etiam praesentandi ad praebendas, aliaque beneficia inferiora ab ipsa praetura. Lott. *loc. cit. n. 50. & 65.*

Questio 98. An, & qualiter patronus praesentare possit, dum beneficium adhuc est plenum, vel ad vacaturum?

Respondeo ad primum: dum beneficium adhuc est plenum, seu non vacat, patronus habet quidem potestatem praesentandi in habitu, sed non in actu, sive habet potestatem hanc ligatam. Corrad.